

ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСОБИ ДИСТАНЦІЙНОГО ЗГУРТУВАННЯ УЧНІВСЬКОГО КОЛЕКТИВУ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ В УМОВАХ ВИМУШЕНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ САМОІЗОЛЯЦІЇ

Ірина ЖАБСЬКА,

*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 013 Початкова освіта
Полтавського національного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка*

Розкрито особливості й узагальнено методичні засоби, спрямовані на згуртування учнівського колективу в початковій школі в умовах реалізації дистанційної форми навчання та вимушеної соціальної самоізоляції. Визначено важливість згуртування учнів під час дистанційної освіти, схарактеризовано специфіку роботи з дітьми, які були змушені переїхати з регіонів проведення бойових дій.

Ключові слова: учнівський колектив, згуртованість, дистанційне навчання, соціальна самоізоляція, початкова школа.

Features and methodological tools aimed at uniting the pupils at primary school within the implementation of distance learning and forced social self-isolation are revealed. The importance of uniting pupils during distance education is determined, the specifics of working with children who were forced to move from the regions of hostilities are characterized.

Key words: class collective, cohesion, distance learning, social self-isolation, primary school.

PEDAGOGICAL TOOLS FOR DISTANT COLLECTING OF STUDENTS IN PRIMARY SCHOOL UNDER CONDITIONS OF FORCED SOCIAL SELF-ISOLATION

Iryna ZHABSKA

У зв'язку з останніми суспільно-політичними подіями, зокрема, спочатку через запровадження 11 березня 2020 року Кабінетом Міністрів України карантину з метою запобігання

поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, а потім і через повномасштабне вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року, освітні заклади змушені організовувати навчально-виховний процес віддалено, за допомогою технологій дистанційного навчання, що зумовлює вимушену соціальну самоізоляцію учнів. У цих умовах актуалізуються педагогічні теоретичні й методичні аспекти згуртування учнівського колективу, що потребують подальшого ґрунтовного вивчення [3, 4].

Метою роботи обрано висвітлення особливостей і узагальнення наявних методичних засобів, спрямованих на згуртування учнівського колективу в початковій школі в умовах реалізації дистанційної форми навчання.

Загальнотеоретичні аспекти проблеми групової згуртованості досліджували Г. Андреєва, О. Донцов, Дж. Картрайт, А. Кірпічник, К. Левін, А. та Б. Лотт, Дж. Морено, Ю. Неймер, А. Петровський, К. Сішор, Л. Фестінгер та ін. Питання покращення згуртованості на різних етапах розвитку колективу достатньо широко представлені в психологічних і педагогічних джерелах [2]. Дослідження феномена *групової згуртованості* базуються на розумінні групи як системи, яка створена міжособистісними відносинами, що мають емоційну основу. Так, американський соціальний психолог Дж. Морено наголошує, що згуртованість прямо пов'язана з рівнем розвитку міжособистісних відносин, заснованих на взаємній симпатії. Американський психолог Л. Фестінгер аналізував згуртованість на основі частоти та міцності комунікативних зв'язків, що виявляються в групі. Існує ціла низка експериментальних робіт із виявлення *групової згуртованості* або *групового єдності*. З них важливо згадати дослідження А. Бейвеласа, в яких особливе значення надається характеру групових цілей. Науковець наголошує, що операціональна мета групи – це побудова оптимальної системи комунікацій, а символічні цілі колективу відповідають індивідуальним намірам його членів. Згуртованість залежить від реалізації і того, й іншого характеру цілей [2, 4].

Сьогодні, коли дітям знову доводиться переживати вимушену соціальну самоізоляцію й навчатися дистанційно, важливо постійно наголошувати й надавати їм відчуття того, що вони не самі, переконувати й донести думку, що всі вони разом є однією цілісною спільнотою, важливою як для кожної окремої особистості, так і для колективу в цілому.

При очному навчанні діти мали змогу кожного дня бачитися і спілкуватися безпосередньо; наразі вони можуть відчувати себе

ізолюваними, сумувати за вчителями, однокласниками. Водночас, правильно організовані педагогами онлайн-заняття дають можливість учням початкової школи повноцінно спілкуватись і відчувати, що клас – це єдина команда, яка має можливість цілеспрямовано працювати над досягненням запланованих результатів, адаптуючись при цьому до будь-яких умов. Окрім цього, потрібно розуміти, що під час війни та зумовленої нею міграції в класах з'являється багато новачків зі складу переселенців, які були вимушені виїхати із районів проведення бойових дій. Тому під час здійснення дистанційного навчання в умовах сьогодення одним із головних завдань учителів початкової школи є надання дітям відчуття безпеки в новостворених онлайн-класах, до яких доєдналося багато учнів, які так чи інакше стикнулися з жахами війни. Тільки фахово попереджуючи та долаючи дитячу тривожність і невпевненість, педагог може повноцінно забезпечити якісне підґрунтя для плідного навчання [1-4].

Аналіз науково-педагогічних джерел [1-4] дозволив виокремити й узагальнити ефективні методичні засоби, спрямовані на згуртування учнівського колективу в початковій школі в умовах реалізації дистанційної форми навчання. Розглянемо вправи й ігри для знайомства та результативного згуртування учнів початкових класів під час дистанційного навчання.

«Правда, або ...». Учитель дає завдання написати на аркушах паперу А 4 великі цифри 1, 2, 3 (для того, щоб їх було добре видно з екранів гаджетів). Потім слід озвучити інструкцію: «Необхідно, щоб кожен із вас поділився трьома фактами про себе, один із яких має бути неправдивим. Можна говорити про їжу, домашніх улюбленців, подорожі, вподобання, членів родини». Після того, як буде озвучено ці факти, інші учасники показують на екрані номер того твердження, яке вважають неправдивим. Той, хто розповідав факти про себе, називає тих учнів, які відгадали [4, 6].

«Це про мене». Учитель повідомляє фразу, яка містить уподобання, наприклад: «Я вважаю, що Привид Києва крутіший, ніж Залізна людина», або «Я більше люблю ромашки, ніж троянди». Ті учні, які згодні з твердженням, підіймають руки і говорять: «Це про мене!» Ця вправа дає відчуття спільності в поглядах дітей і сприяє згуртованості колективу [4, 6].

«Компліменти». Суть гри в тому, що учні обмінюються компліментами. Розпочати можна з учня, якого діти бачать у лівому верхньому віконечку монітора комп'ютера, по черзі

передаючи компліменти дітям, які знаходяться у віконечку справа. Ключову фразу можна використовувати таку: «Мені подобається в тобі те, що ти ...». Компліментами можуть бути: риси характеру (доброта, сміливість, чесність, кмітливість, працьовитість), якості, риси дитини (ділишся з усіма смаколикками; з тобою весело, цікаво; ти завжди готовий прийти на допомогу), зовнішність (маєш красиве волосся; в тебе гарні очі; ти класно одягаєшся / виглядаєш). Гра буде завершена тоді, коли останній учень скаже комплімент тому, хто говорив перший. Така активність добре підходить для спільної гри дітей і дорослих, її можна практикувати і в родині. Вона згуртовує та робить відносини в колективі теплішими [4, 6].

«Імітатор». Учитель називає предмет чи тварину, а учням необхідно одночасно імітувати притаманні їм звуки. Наприклад: чайник, що кипить; машина, що гальмує; пылосос; задоволений кіт [1, 3, 4].

«Кумедні питання». Учитель дає можливість кожному учневі написати одне цікаве запитання, яке б йому хотілося поставити однокласникам. Питання учень повинен відправити в месенджер чи на пошту вчителю, щоб інші не бачили. Учитель формулює перелік цих питань і кожен день починає з одного з них. Учні в такий спосіб по черзі коротко відповідають на питання. Така вправа дуже заохочує дітей, бо всі зі захопленням чекають, коли ж, нарешті, дадуть відповідь на їхні запитання [2, 4, 5].

Отже, згуртованість класу – необхідна передумова і складник навчально-виховного процесу в умовах вимушеної соціальної самоізоляції. Згуртованість забезпечує не тільки приємні спогади зі школи, а й продуктивність колективного навчання, адже діти найкраще навчаються, якщо відчують себе в безпеці й довіряють оточенню, що дуже важливо в умовах сьогодення. Підібрані вправи допоможуть дітям краще адаптуватися до нових умов та стати з класом одним цілим.

Перспектива подальших досліджень за темою може бути направлена на визначення, теоретичне опрацювання й методичну розробку педагогічних умов запобігання й усунення відчуття ізоляваності учнів початкової школи від суспільства.

Список використаних джерел:

1. Бучківська Г. В. В. О. Сухомлинський про вплив дитячого колективу на особистість. *Педагогічний дискурс*. 2013. № 15. С. 97–101.

2. Подружити дітей під час воєнної дистанційки: 16 ігор для онлайн уроків. Електронний ресурс. URL: <https://osvitoria.media/experience/podruzhyty-ditej-pid-chas-voennoyi-dystantsijky-16-igor-dlya-onlajn-urokiv>.
3. Практична педагогіка. 99 схем і таблиць. Автори-укладачі Н. П. Наволокова, В. М. Андрєєва. Х. : Вид. група «Основа». 2008. 117 с.
4. Проблема ефективності групової діяльності та феномен «групової згуртованості». Електронний ресурс. URL: https://stud.com.ua/25106/psihologiya/problema_efektivnosti_grupovoyi_diyalnosti_fenomen_grupovoyi_zgurtovanosti.
5. Сосновенко Н. Згуртованість педагогічного колективу навчального закладу – запорука його успішної діяльності. *Практика управління дошкільним закладом*. 2011. № 4. С. 24–32.
6. Теорія і практика формування дитячого колективу. Авт.-укладачі О. В. Кулаченко, І. В. Молодушкіна. Х. : Вид. група «Основа». 2012. 125 с.